

JAN ALEŠ

RAKOUSKÉ PRÁVO OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ

	Strana
1. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA	41
2. OSOBNÍ SPOLEČNOSTI	43
2.1. Společnost občanského práva	43
2.2. Veřejná obchodní společnost	43
2.3. Komanditní společnost	45
2.4. Společnost s ručením omezeným jako společník komanditní společnosti	46
2.5. Tichá společnost	46
2.6. Veřejná výdělečná společnost a komanditní výdělečná společnost	47
3. SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM	48
3.1. Právní poměry a předmět podnikání společnosti	48
3.2. Zápis společnosti do firemního rejstříku	49
3.3. Práva a povinnosti společníků	49
3.4. Orgány společnosti	51
3.4.1. Valná hromada	51
3.4.2. Jednatelé (představenstvo)	52
3.4.3. Dozorčí rada	53
3.4.3.1. Ověřování účetní závěrky	54
3.5. Účetnictví společnosti	55
3.6. Změna společenské smlouvy	55
3.6.1. Snížení základního jmění	56
3.6.2. Zvýšení základního jmění	56
3.7.1. Zrušení společnosti	57
3.7.2. Likvidace společnosti	57
3.8. Sloučení nebo přeměna společnosti	58
4. AKCIOVÁ SPOLEČNOST	59
4.1. Založení společnosti	59
4.2. Stanovy společnosti	60
4.3. Základní jmění (akciový kapitál)	60
4.4. Akcie	60
4.5.1. Představenstvo (správní rada)	61
4.5.2. Zastupování společnosti	62
4.5.3. Dozorčí rada	62
4.5.4. Valná hromada	63
4.6.1. Právní postavení akcionáře	65
4.6.2. Účast akcionáře na správě společnosti	66
4.7. Změna stanov	66

4.7.1.	Zvýšení základního jmění	66
4.7.2.	Zvýšení základního jmění z majetku společnosti	67
4.7.3.	Snížení základního jmění	67
4.7.4.	Přeměna akciové společnosti na společnost s ručením omezeným	68
4.7.5.	Převedení podniku společnosti na hlavního společníka	68
4.7.6.	Splynutí a sloučení společností	69
4.7.7.	Přenesení majetku společnosti jako celku	70
4.8.1.	Zrušení společnosti	70
4.8.2.	Likvidace společnosti	70
4.9.	Ochrana věřitelů společnosti	70
5.	ÚČETNICTVÍ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI	71
6.	ZDANĚNÍ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ	72
6.1.	Zdanění osobních společností	72
6.2.	Zdanění právnických osob — daň z příjmu	72
6.3.	Živnostenská daň	74
6.4.	Daň z majetku	75
6.5.	Náhradní dávka za dědickou daň	75
6.6.	Daň ze společenských podílů, daň z burzovních obrátů, daň z cenných papírů a převodní poplatky	75
6.7.	Daň z převodu nemovitostí	76
7.	PRAMENY	76

1. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA

Právo společností zahrnuje právní předpisy, které upravují vztahy vznikající ze spojení fyzických a právnických osob za účelem sledování společných cílů. Právo společností je převážně součástí soukromého práva. Právo společností má mnoho styčných bodů s veřejným právem (povinnost vedení účetnictví, vykazování a uveřejňování hospodářských výsledků, daňové povinnosti, sociální pojištění aj.).

Společnost vzniká smlouvou nejméně dvou fyzických nebo právnických osob. Zakladatelé mohou založit společnost jen v takové formě, jaká je upravena zákonem. Zakladatelé nemohou vytvořit novou formu pro jimi zakládanou společnost. Forma smlouvy o založení společnosti není zákonem předepsána.

U kapitálové společnosti, jako je společnost s ručením omezeným (Gesellschaft mit beschränkter Haftung — GmbH) a akciová společnost (Aktiengesellschaft — AG) je možné, aby se společnost po svém vzniku přeměnila na společnost pouze s jediným společníkem (Einmann-Gesellschaft). Osobní společnosti rakouského práva (společnost občanského práva — Gesellschaft bürgerlichen Rechts — GesbR, veřejná obchodní společnost — offene Handelsgesellschaft — OHG, komanditní společnost — Kommanditgesellschaft — KG, veřejná výdělečná společnost — offene Erwerbsgesellschaft — OEG, komanditní výdělečná společnost — Kommandit-Erwerbsgesellschaft — KEG, nemohou existovat s jediným společníkem. Jestliže v osobní společnosti zůstává jediný společník, mění se společnost na podnik jednotlivce.

Účelem společnosti je dosažení určitého cíle spojenou organizovanou činností společníků. Smlouva o založení společnosti je smlouvou bezúplatnou, neboť na základě smlouvy nedochází k vzájemným protiplněním zakladatelů. Jestliže jeden ze společníků nevloží do společnosti svůj vklad, nemohou ostatní společníci odmítnout plnění své povinnosti — splatit svůj vklad.

Právní společenství založené společenskou smlouvou zakládá trvalý vztah vzájemné vázanosti mezi společníky. Jejich vztahy jsou charakterizovány požadavkem rovného nakládání a povinností zachovávat vzájemně věrnost. Společníci jsou povinni hájit zájmy společnosti a zdržet se všeho, co by mohlo společnosti uškodit. Povinnost věrnosti platí v první řadě u osobních společností, u nichž převažuje osobní účast společníků na vedení a činnosti společnosti, u společností s ručením omezeným s malým počtem společníků a u rodinných akciových společností.

Rakouské právo upravuje výše uvedené typy osobních a kapitálových společností, dále tichou společnost, družstvo, vzájemně pojišťovací spolek a spolek podle spolkového patentu z r. 1852.

Nejvýraznějším charakteristickým rysem osobních společností není majetkový vklad, ale **osobní účast společníka** na rozhodování, osobní vedení obchodů společníky a zastupování společnosti, osobní ručení za závazky společnosti a zánik společnosti v případě úmrtí společníka.

Osobní společnosti nejsou právníckými osobami, ačkoli mohou vlastním jménem nabývat práv a podstupovat závazky, nabývat vlastnictví a jiná věcná práva k nemovitostem, mohou na soudě žalovat a být zalováni. Jsou proto označovány jako „quasi právnícké osoby“.

U kapitálových společností, jako je společnost s ručením omezeným a akciová společnost, je prvořadým znakem **shromáždění kapitálu**, osoba společníka je podružná. Kapitálová společnost je často zastupována osobami, které nejsou společníky nebo akcionáři. Společníci ev. akcionáři kapitálové společnosti neručí osobně vlastním jménem za závazky společnosti, smrt společníka (akcionáře) nemá vliv na trvání společnosti. Konkurs vyhlášený na jmění kapitálové společnosti se nedotýká jmění společníka (akcionáře), konkurs vyhlášený na jmění společníka (akcionáře) se nedotýká jmění společnosti. Kapitálové společnosti jsou na rozdíl od osobních společností právníckými osobami.

Výdělečná a hospodářská družstva rakouského práva jsou právníckými osobami s neuzavřeným počtem členů s omezeným nebo i neomezeným ručením za závazky družstva.

Spolek je právní spojení většího počtu osob, které vytváří právníckou osobu s neuzavřeným počtem členů. Hospodářské spolky podle spolkového patentu z r. 1852 sledují hospodářské cíle svých členů a jsou tudíž zaměřeny na docilování zisku svojí činností. Spolkový patent ztratil na významu řadou zvláštních zákonných úprav, např. zákonem o družstvech a zákonem o dozoru nad pojišťovnictvím z r. 1978 pro vzájemné pojišťovací spolky a dalšími novelami.

Ideální spolky sledují nevýdělečné cíle jako podporu a rozvoj kulturní činnosti, sportu a umění a jsou zakládány podle zákona o spolcích z r. 1951. Docilování zisku může sloužit jen jako vedlejší cíl, jehož účelem je získávání prostředků pro plnění hlavního cíle spolku.

Organizační forma podnikatelské činnosti je zásadně volná. Jen výjimečně je možnost volby formy podnikání omezena zákonem. Tak např. banka nemůže být provozována ve formě podniku jednotlivce.

Právo společností zahrnuje jednak normy kogentní, které nemohou být měněny dohodou stran a které mají za účel především chránit zájmy věřitelů a veřejnosti. Ustanovení dispozitivní jsou především součástí právní úpravy osobních společností jako např. otázka osobního ručení společníků a v nejmenší míře jsou součástí právní úpravy akciových společností.

Vznik právnické osoby je vázán na přísné zákonné podmínky (normativní systém). Zápis společnosti ve firemním rejstříku (obchodní rejstřík byl změněn na firemní rejstřík — Firmenbuch) je podmínkou vzniku společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a družstev. Zvláštní koncese je nutná pro akciové společnosti pro provozování podniku železniční nebo lodní dopravy (§ 259 akciového zákona), letecké dopravy (§ 141 odst. 6 zákona o letectví), penzijní pokladny (§ 88 a násl. penzijního zákona aj.). Koncese je také nutná pro společnost s ručením omezeným pro provozování železniční nebo letecké dopravy (§ 26 zákona o železnicích, § 141 odst. 6 zákona o letectví).

V tomto pojednání se budeme dále zabývat jen obchodními společnostmi, které mají pro hospodářský život největší význam.

2. OSOBNÍ SPOLEČNOSTI

2.1. Společnost občanského práva

Společnost občanského práva (dále jen s. o. p.) je upravena § 1175 a násl. obecného zákoníku občanského. S. o. p. není právnickou osobou, nemá způsobilost k právům ani k právním jednáním, nemůže na soudu žalovat ani být žalována. Není zapisována do firemního ani jiného rejstříku. Jméno vyhrazené pro činnost společníků je v podílovém spoluvlastnictví společníků. Smlouva o s. o. p. může být uzavřena v jakékoli formě.

S. o. p. se v praxi užívá např. pro sdružení příslušníků svobodných povolání jako advokátů, daňových poradců, pro příležitostná časově omezená spojení za účelem společného splnění určitého jednorázového účelu jako konsortia bank pro poskytnutí úvěru, pracovní sdružení ve stavebnictví aj.

Obdobou s. o. p. je v České republice sdružení podle § 829 a násl. občanského zákona.

2.2. Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost (dále jen VOS) — Offene Handelsgesellschaft — OHG — je upravena § 105 a násl. rakouského obchodního zákona. Platný rakouský obchodní zákoník je téměř shodný s německým obchodním zákoníkem, který byl v Rakousku zaveden 1. 3. 1939 a po skončení druhé světové války ponechán v Rakousku v platnosti.

VOS je společnost, jejímž účelem je provozování živnosti společníky pod společným názvem (firmou). **Společník ručí** za závazky společnosti **osobně a neomezeně** svým majetkem, právní vztahy mezi společníky a výše jejich vkladů do společnosti se řídí společenskou smlouvou. Vklad společníka může pozůstat z peněz, věcí i z poskytování služeb.

VOS se zapisuje do **firemního rejstříku**, není však právnickou osobou. Přes to může VOS nabývat práv a podstupovat závazky pod svým jménem (firmou), žalovat na soudu a být žalována.

Majetek VOS je ve spoluvlastnictví společníků. Jednotlivý společník nemůže disponovat svým podílem na majetku ve spoluvlastnictví společníků, ani požadovat jeho rozdělení. Společník nemá určitý podíl na majetku ve společenství, jeho podíl nemůže být také zastaven.

Každý **společník zastupuje společnost samostatně**, pokud společenská smlouva nevyhražuje zastupování společnosti jednomu nebo několika společníkům. Oprávnění k zastupování společnosti se vztahuje na všechna jednání, která s sebou přináší obvyklý provoz živnosti. Jednání, které přesahuje tento rámec, vyžaduje usnesení všech společníků.

Vyloučení některého společníka ze zastupování společnosti nebo společné zastupování společnosti několika společníky nebo zastupování společnosti společníkem společně s prokuristou musí být zapsáno ve firemním rejstříku stejně jako každá změna v zastupování.

Zmocnění k zastupování společnosti se vztahuje na všechny soudní i mimosoudní úkony a právní jednání včetně zcizení a zatížení nemovitosti a udělení i odvolání prokury. Omezení rozsahu zmocnění k zastupování je vůči třetím osobám neúčinné.

Odnětí zmocnění k zastupování je možné soudním rozhodnutím na návrh ostatních společníků, jestliže je k tomu důležitý důvod, obzvláště hrubé porušení povinnosti nebo nezpůsobilost k řádnému zastupování společnosti.

Proti pohledávce společnosti nemůže dlužník započítat svoji pohledávku proti jednotlivému společníku.

Za obchodní vedení společnosti nenáleží společníku odměna, ledaže by nárok na odměnu byl přiznán společenskou smlouvou.

Společníci ručí za závazky společnosti společně, osobně a neomezeně. Opačné ujednání je vůči třetím osobám neúčinné.

VOS se zrušuje uplynutím času, na který byla společenskou smlouvou zřízena, usnesením společníků, zahájením konkursu na jmění společnosti nebo na jmění společníka, smrtí společníka, pokud společenská smlouva nemá jiné ustanovení, výpovědi a soudním rozhodnutím. Společník může podat výpověď, jde-li o společnost založenou na neurčitou dobu, nejméně 6 měsíců před koncem hospodářského roku.

Po zrušení společnosti následuje zpravidla její **likvidace**.

Nároky proti společníku ze závazků společnosti se **promlčují** v pěti letech po zrušení společnosti nebo po vystoupení společníka ze společnosti, pokud nárok proti společnosti nepodléhá kratší promlčecí době.

Na rozdíl od rakouského práva je česká veřejná obchodní společnost právnickou osobou (§ 56 obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb.). Otázkou zdanění VOS v Rakousku se zabývá toto pojednání dále v části 6.1.

2.3. Komanditní společnost

Komanditní společnost — Kommanditgesellschaft — KG (dále jen KS) je upravena § 161 a násl. rakouského obchodního zákoníku. Rakouská KS stejně jako rakouská VOS není právnickou osobou, je společností osobní, může však svým jménem (pod svojí firmou) nabývat práv a podstupovat závazky, žalovat na soudě a být žalována. Právní poměry KS se řídí týmiž předpisy jako VOS, pokud zákon nemá výslovné ustanovení odlišné.

Komanditní společnost je společností, která provozuje živnost pod společným názvem (firmou), jestliže nejméně **jeden** ze společníků **ručí** věřitelům společnosti **osobně** celým svým majetkem (**komplementář**), zatím co nejméně **jeden** ze společníků **ručí** věřitelům společnosti svým **majetkovým vkladem (komanditista)**. Jestliže komanditista splatil zcela svůj vklad do společnosti, za závazky společnosti již osobně neručí. Jestliže splatil svůj vklad do společnosti jen částečně, ručí věřitelům částkou svého nesplaceného vkladu.

Obchodní vedení společnosti náleží pouze osobně a neomezeně ručícím společníkům (komplementářům), komanditisté jsou z vedení společnosti vyloučeni. Komanditisté nemohou odporovat jednání osobně ručících společníků (komplementářů), leda že jejich jednání vybočuje z obvyklého rámce provozu živnosti.

Komanditista má právo požadovat opis roční uzávěrky a přezkoušet její správnost nahlédnutím do účetních knih a písemností společnosti.

Na ztrátě společnosti se komanditista podílí maximálně svým vkladem ev. nesplacenou částí vkladu.

Jestliže komanditista přistoupil do již existující společnosti, ručí i za závazky KS, které vznikly před jeho přistoupením do společnosti. Jestliže KS započala uzavírat obchody ještě před zápisem společnosti do firemního rejstříku (Firmenbuch), ručí komanditista, který souhlasil se zahájením obchodování před zápisem společnosti, za závazky vzniklé před zápisem společnosti stejně jako osobně ručící společník, tj. osobně a neomezeně svým majetkem, leda že by jeho postavení komanditisty ve společnosti bylo věřiteli známo.

Smrtí komanditisty KS nezaniká.

2.4. Společnost s ručením omezeným jako společník komanditní společnosti

V praxi vzrůstá obliba komanditní společnosti, jejímž osobně a neomezeně ručícím společníkem (komplementářem) je společnost s ručením omezeným a komanditisty jsou zpravidla společníci společnosti s ručením omezeným. Pro tuto komanditní společnost se užívá zkratka GmbH & Co KG.

2.5. Tichá společnost

Tichá společnost je upravena § 178 a násl. obchodního zákona. Tichá společnost není právnickou osobou, není subjektem práv a povinností, navenek nevystupuje, nemá vlastní název (firmu), do firemního rejstříku (Firmenbuch) se nezapisuje.

Tichá společnost znamená účast fyzické nebo právnické osoby nebo i osobní obchodní společnosti (VOS, KS, veřejné nebo komanditní výdělečné společnosti) na živnosti podnikatele jednotlivce (kupce), na osobní obchodní společnosti, na společnosti s r. o., na akciové společnosti nebo na družstvu majetkovým vkladem, který se stává vlastnictvím majitele podniku nebo společnosti, na níž se tichý společník účastní. Majitel podniku (živnosti) je sám oprávněn i zavázán z obchodů jím uzavřených.

Tichý společník se podílí na zisku i na ztrátě. Účast tichého společníka na ztrátě může být smlouvou vyloučena, nikoli však účast na zisku. Tichý společník není povinen doplnit na původní výši svůj podíl, který se zmenšil o podíl na ztrátě. Tichý společník není povinen vracet přijatý podíl na zisku na krytí pozdější ztráty. Pozdější zisky však doplňují vklad tichého společníka zmenšený podílem na ztrátě na původní výši. Podíl na zisku, který si tichý společník nevybral, nezvyšuje jeho vklad.

Tichý společník má právo požadovat vydání opisu účetní závěrky a ověřit si její správnost nahlédnutím do účetních knih a písemností společnosti.

Smrtí tichého společníka tichá společnost nezaniká. Tichá společnost zaniká uvalením konkursu na jmění tichého společníka nebo majitele živnosti. V tomto posledním případě může tichý společník přihlásit část svého vkladu, pokud přesahuje částku, již se podílí na ztrátě, jako konkursní věřitel.

Jestliže tichý společník v době uvalení konkursu ještě nesplatil svůj celý vklad, je povinen zaplatit do konkursní podstaty částku, již se podílí na ztrátě.

Tichá společnost může být založena jako *pravá tichá společnost*, jestliže tichý společník se zúčastní na živnosti svým vkladem a podílem na hospodářském výsledku (jde o vztah obdobný vztahu z půjčky), nebo jako *nepravá tichá společnost*, jestliže se tichý společník podílí i na skrytých

rezervách ev. na good-willu živnosti (v tomto případě je tichý společník posuzován z daňového hlediska jako spolupodnikatel, jeho postavení je obdobné postavení komanditisty).

2.6. Veřejná výdělečná společnost a komanditní výdělečná společnost

Zákon č. 257/1990 BGBI. upravuje s účinností od 1. 1. 1991 zapsané výdělečné společnosti jako novou formu obchodních společností. Zapsané výdělečné společnosti mohou být zakládány jako veřejná výdělečná společnost (dále jen VVS) — Offene Erwerbsgesellschaft — OEG nebo jako komanditní výdělečná společnost (dále jen KVS) — Kommandit-Erwerbsgesellschaft — KEG.

Zapsaná výdělečná společnost vzniká zápisem do firemního rejstříku, zápis má tudíž konstitutivní význam.

Zapsaná výdělečná společnost může být zřízena za účelem společného dosahování zisků pod společným názvem (firmou), jestliže pro účely společnosti nemůže být zřízena veřejná obchodní společnost nebo komanditní společnost.

Společníci veřejné výdělečné společnosti ručí za závazky společnosti osobně a neomezeně. Komanditní výdělečná společnost musí mít nejméně **jednoho společníka**, který za závazky společnosti **ručí osobně a neomezeně**, a nejméně **jednoho společníka**, jehož **ručení je omezeno na majetkový vklad** do společnosti. Jinak pro zapsané výdělečné společnosti platí přiměřeně ustanovení obchodního zákoníku pro veřejnou obchodní ev. komanditní společnost.

Zapsané výdělečné společnosti jsou vhodnou formou společnosti pro příslušníky svobodných povolání (např. advokáty, daňové poradce, architektky), pro osoby, které nejsou kupci nebo plnoprávními kupci ve smyslu obchodního zákona, jako zemědělci nebo lesní hospodáři, kteří nemohou zakládat osobní společnosti podle obchodního zákona, a kteří nemají zájem se organizovat ve formě společnosti občanského práva.

Název nebo firma zapsané výdělečné společnosti musí obsahovat označení právní formy společnosti v plném znění nebo ve zkratce.

Jestliže účelem zapsané výdělečné společnosti je výkon svobodného povolání, musí název (firma) společnosti obsahovat odkaz na výkon svobodného povolání, pokud právní předpisy upravující výkon svobodného povolání neobsahují jiné ustanovení. Místo označení OEG (v plném znění nebo ve zkratce) může název (firma) obsahovat označení „společenství“ („partnerschaft“) nebo, pokud název (firma) neobsahuje jména všech společníků, dodatek „a společník“. Místo označení KEG může být uvedeno označení „komanditní společenství“ („Kommandit-Partnerschaft“).

3. SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM

Společnost s ručením omezeným (dále jen společnost) — Gesellschaft mit beschränkter Haftung — GmbH — je upravena zákonem č. 58/1906 RGBl. ve znění celé řady novel, z nichž poslední má č. 10/1991 BGBl.

3.1. Právní poměry a předmět podnikání společnosti

Společnost s ručením omezeným se zakládá **společenskou smlouvou** za účasti nejméně dvou společníků (zakladatelů). Společenská smlouva musí mít formu notářského aktu.

Společnost je právnickou osobou soukromého práva a její vznik je vázán na **zápis ve firemním rejstříku** (Firmenbuch). Zápis má tudíž konstitutivní účinky.

Založení společnosti je jednorázové, všechny vklady musí být společníky převzaty již při založení. Společníci se podílejí na základním jmění svými vklady, osobně za závazky společnosti neručí.

Společnost jako právnická osoba může nabývat majetek, podstupovat závazky, na soudě žalovat a být žalována. Společnost má společenské jmění ve svém vlastnictví. Za své **závazky** ručí svým majetkem. Společníci neručí osobně za závazky společnosti.

Společnost je společností kapitálovou, i když vedení společnosti je v četných případech v rukou společníků. Společnost je plnoprávným kupcem (Vollkaufmann) ve smyslu obchodního zákoníku, vztahují se na ni tudíž předpisy obchodního zákoníku o kupcích, bez ohledu na to, jaký druh podniku (živnosti) provozuje. Společnost může provádět jakoukoli dovolenou činnost, nemůže však vyvíjet politickou činnost, provádět pojišťovací obchody, nemůže zřizovat fondy majetkových účastí ani provádět bankovní hypotekární obchody.

Zakladatelé společnosti, kteří sjednali obchody ještě před vznikem společnosti, ručí za takto vzniklé závazky osobně a společně.

Obchodní jméno společnosti (firma) musí být odvozeno z předmětu podnikání (věcná firma) nebo obsahovat jméno nejméně jednoho společníka (osobní firma) nebo složeno z obou údajů (smíšená firma) s připojením označení „společnost s ručením omezeným“ v plném znění nebo ve zkratce. **Sídlo společnosti** musí být umístěno v tuzemsku.

Základní jmění společnosti musí činit nejméně 500 000 šil. a je složeno z vkladů jednotlivých společníků. **Minimální vklad** společníka činí 1 000 šil. Vklady mohou být složeny v hotovosti nebo ve věcech, avšak nejméně jedna polovina základního jmění musí být splacena v hotovosti. Výjimka z této zásady platí jen výjimečně. Kapitál společnosti může pozůstávat více než z poloviny z věcí např. při převzetí podniku trvajíc-

cího nejméně pět roků, vedeného dosavadním majitelem, jeho manželkou a dětmi ev. dědici dosavadního majitele, který má být nadále veden jako společnost s ručením omezeným.

Vklady společníků mohou být nestejně výše, jeden společník může mít jen jeden vklad (jeden obchodní podíl). Získá-li společník další podíl, přirůstá získaný podíl jeho obchodnímu podílu.

Vklady v hotovosti musí být splaceny nejméně ve výši 25 %, nejméně však 1 000 šil. na jeden vklad. Součet splacených vkladů v hotovosti musí činit nejméně 250 000 šil.

Věcné vklady musí být vloženy nejpozději před přihlášením společnosti k zápisu do firemního rejstříku.

Jestliže obchodní podíl náleží více oprávněným, mohou vykonávat svá práva jen společně.

3.2. Zápis společnosti do firemního rejstříku

Jednatelé společnosti jmenovaní zakladateli ev. společníci určení jako jednatelé ve společenské smlouvě jsou povinni přihlásit společnost k zápisu do firemního rejstříku a předložit k uložení své ověřené podpisy. K přihlášce o zápis se připojí tyto doklady:

- společenská smlouva ve formě notářského aktu,
- úřední povolení, pokud je vyžadováno zákonem (např. jde-li o provozování bankovních obchodů),
- seznam všech společníků s částkami převzatých a splacených vkladů, podepsaný jednateli,
- seznam všech jednatelů společnosti s dokladem o jejich jmenování v notářsky nebo soudně ověřené formě,
- seznam všech členů dozorčí rady, pokud byla zřízena,
- prohlášení jednatelů, že peněžité i věcné vklady mají ve své dispozici.

Jednatelé ručí společně společnosti za škody způsobené falešnými údaji. Nároky na náhradu škody se promlčují v pěti letech.

Místně příslušný obchodní soud jako soud rejstříkový zapíše společnost do firemního rejstříku po přezkoumání, zda předpisy o založení společnosti byly dodrženy. Zápisem do firemního rejstříku společnost vzniká. Zápis má konstitutivní charakter.

3.3. Práva a povinnosti společníků

Společník má právo na **podíl na čistém zisku** společnosti a v případě likvidace společnosti na poměrnou část **likvidačního přebytku**. Výše podílu na zisku společnosti se řídí poměrem splacených vkladů, pokud společenská smlouva neupravuje rozdělení zisku jiným poměrem. Stejným způsobem se rozděluje likvidační přebytek.

Společník má právo zúčastnit se **valné hromady**, na valné hromadě hlasovat. Dále má společník **právo kontroly**. Za tím účelem musí mu být vydán opis roční účetní závěrky se zprávou o hospodaření a příp. i opis závěrky koncernu se zprávou, je-li společnost spojena majetkovými vztahy s jinými společnostmi (konsolidovaná závěrka).

Společenskou smlouvou mohou být společníku vyhrazena další práva (např. nárok na vyšší podíl na zisku, vyšší počet hlasů při hlasování).

Povinností společníka je v první řadě včasné splacení převzatého vkladu. Výzva ke splacení vkladu, který nebyl společníkem plně zaplacen, musí být jednatelem ohlášena firemnímu rejstříku a uveřejněna rejstříkovým soudem. Společník, který je v prodlení se splacením vkladu, je povinen platit úroky z prodlení. Ve společenské smlouvě může být pro takový případ stanovena ještě smluvní pokuta.

Společnost může společníku, který je v prodlení, stanovit dodatečnou lhůtu s pohružkou vyloučení ze společnosti. Po marném uplynutí dodatečné lhůty prohlásí jednatelé společnosti společníka za vyloučeného. S vyloučením je spojena ztráta všech práv z obchodního podílu i částek již splacených dříve na vklad.

Za zaplacení nesplacené části vkladu ručí **předchůdci společníka** ve společnosti, kteří byli zapsáni v době pěti let před vydáním výzvy ke splacení nezaplacené části vkladu. Předchůdce společníka, který zaplatil částku vkladu, s níž je společník v prodlení, získává obchodní podíl vyloučeného společníka.

Není-li možno dosáhnout zaplacení od právních předchůdců společníka, nebo nejsou-li právní předchůdci, může společnost prodat podíl vyloučeného společníka. Vyloučený společník ručí i po svém vyloučení částkou nesplaceného vkladu.

Nemůže-li být nesplacená částka vkladu vyloučeného společníka uhrazena uvedeným způsobem ani prodejem obchodního podílu, jsou ostatní společníci povinni splatit chybějící částku v poměru svých vkladů.

Společenská smlouva může stanovit povinnost společníků poskytovat společnosti opětující se nepeněžité výkony.

Obchodní podíl je převoditelný a může být předmětem dědictví. Společenskou smlouvou může být převod obchodního podílu vázán na podmínky. **Společnost nemůže nabývat vlastních podílů.**

Obchodní podíl může být předmětem smluvního zástavního práva i zástavního práva nuceného v exekučním řízení. Zástavní věřitel má právo na uspokojení svých nároků z výnosů obchodního podílu, nemůže však vykonávat společenská práva.

Možný je prodej (pláště) společnosti, která úplně zastavila svoji činnost. Nabyvatel využívá společnosti k nové činnosti, aniž by musel vynakládat výdaje spojené se zakládáním společnosti.

3.4. Orgány společnosti

Orgány společnosti s r. o. jsou valná hromada a jednatelé (představenstvo). Dozorčí rada se zřizuje, jestliže tak stanoví zákon nebo společenská smlouva.

3.4.1. Valná hromada

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti. Skládá se ze všech společníků. Valná hromada jmenuje a odvolává jednatele společnosti a uděluje jim závazné pokyny.

Usnesení společníků vyžadují především:

- přezkoušení a schválení roční účetní závěrky,
- rozdělení bilančního zisku, pokud není upraveno společenskou smlouvou,
- absolutorium jednatelům a dozorčí radě,
- výzva společníkům ke splacení vkladu,
- vrácení dodatečných (nových) vkladů společníkům,
- rozhodnutí o udělení prokury nebo plné moci,
- opatření za účelem přezkoušení (kontroly) a dozoru nad obchodním vedením,
- uplatnění nároků na náhradu škody společností proti jednatelům nebo dozorčí radě a jmenování zástupce k vedení soudního sporu,
- sjednávání smluv o určitých částech majetku nebo nemovitostech, jestliže kupní cena přesahuje 1/5 základního jmění jakož i změna takových smluv k tíži společnosti.

Společenská smlouva může vyhradit valné hromadě rozhodování o dalších otázkách nebo některé otázky z působnosti valné hromady vyjmout.

Zásadně podléhá usnesení společníků **změna společenské smlouvy**.

Jednatelé jsou povinni **svolat valnou hromadu** nejméně jednou za rok a vždy, jestliže to vyžadují zájmy společnosti. Neprodleně musí být valná hromada svolána, jestliže byla ztracena polovina základního jmění. Dozorčí rada musí svolat valnou hromadu, jestliže to vyžaduje prospěch společnosti. Společníci, jejichž vklady činí nejméně 1/10 základního jmění, mají právo žádat písemně o svolání valné hromady. Společenská smlouva může vyhradit právo ke svolání valné hromady jiným osobám (určitému společníku, předsedovi dozorčí rady aj.).

Valná hromada musí být svolána doporučeným dopisem, pokud společenská smlouva nestanoví jiný způsob, a oznámen současně program jednání.

Usnesení společníků na valné hromadě vyžaduje prostou většinu odevzdaných hlasů. Jestliže se hlasuje písemně, rozhoduje většina všech hlasů. Společenská smlouva může stanovit větší poměr kladných hlasů pro platnost usnesení nebo je vázat na další podmínky.

Společník může být při hlasování zastoupen. Společník, který má být usnesením osvobozen od povinnosti nebo jemuž má být přiznána výhoda, nesmí hlasovat. Pokud společenská smlouva nemá jiné ustanovení, představuje každých 100 šil. vkladu společníka jeden hlas.

Usnesení valné hromady nebo písemná usnesení musí být neprodleně **zaprotokolována** a obsah usnesení písemně zaslán každému společníku.

Společníci, kteří hlasovali proti návrhu usnesení nebo kterým bylo neoprávněně znemožněno se zúčastnit hlasování, mohou podat u obchodního soudu sídla společnosti **žalobu na neplatnost usnesení**, jestliže je nutno mít za to, že k usnesení nedošlo podle zákona nebo podle společenské smlouvy, nebo byly porušeny donucující předpisy zákona.

K žalobě jsou oprávněni také jednatelé a dozorčí rada nebo její členové. Dohodou je možno sjednat příslušnost rozhodčího soudu pro vyslovení neplatnosti usnesení společníků.

Společníci, kteří vlastní nejméně 1/10 základního jmění, mají právo

- žádat s uvedením důvodů, aby na pořad jednání příští valné hromady bylo zařazeno projednání jejich návrhů,
- žádat o svolání valné hromady s uvedením účelu a nebude-li jejich žádosti vyhověno, svolat sami valnou hromadu,
- odvolat z důležitého důvodu člena dozorčí rady.

Společníci, kteří vlastní nejméně 1/10 základního jmění nebo jejich vklad činí alespoň 10 miliónů šil., mají právo

- podat návrh obchodnímu soudu na jmenování jednoho nebo více odborných revizorů za účelem přezkoušení poslední roční účetní závěrky, jestliže takový jejich návrh byl odmítnut usnesením společníků,
- navrhnout z důležitých důvodů obchodnímu soudu, aby vedle likvidátorů nebo místo nich byli jmenováni jiní likvidátoři.

Společníci malé společnosti, kteří vlastní nejméně 1/10 základního jmění nebo jejichž vklad činí nejméně 20 miliónů šil., mají právo žádat písemně o vypracování úplné přílohy k účetní závěrce (zprávy o majetkové a finanční situaci).

Společník, který vlastní nejméně 1/10 základního jmění nebo vklad nejméně ve výši 10 miliónů šil., má právo uplatnit nárok na náhradu škody proti jednatelům nebo členům dozorčí rady, jestliže uplatnění takového nároku společností bylo odmítnuto usnesením společníků nebo o takovém návrhu nebylo hlasováno.

3.4.2. Jednatelé (představenstvo)

Jednatelé **řídí činnost** společnosti a **zastupují** společnost vůči třetím osobám. Pokud je předmětem společnosti provozování živnosti, která vyžaduje odbornou způsobilost, musí mít společnost vedle jednatele

nebo jednatelů, kteří zastupují společnost, ještě **odborného vedoucího**, který odpovídá za dodržování živnostenských předpisů.

Jestliže má společnost více jednatelů, vykonávají svá oprávnění v případě pochybnosti společně a to jak v záležitostech vedení společnosti, tak i zastupování.

Společníci jsou povinni vykonávat své povinnosti s péčí řádného kupce a ručí společně za škodu vzniklou z porušení této povinnosti. Nároky na náhradu škody se promlčují v pěti letech.

Na jednatele se vztahuje **zákaz konkurence**. V oboru činnosti společnosti nesmí jednatelé bez souhlasu společnosti uzavírat obchody na vlastní ani na cizí účet, ani se zúčastnit na společnosti stejného oboru činnosti jako osobně ručící společník ani přijmout funkci jednatele nebo člena dozorčí rady.

Jmenování a odvolání jednatele a změna jeho oprávnění zastupovat společnost musí být neprodleně ohlášeny k zápisu do firemního rejstříku.

Jednatelé musí respektovat omezení oprávnění, která jim ukládá společenská smlouva, usnesení společníků nebo závazný příkaz dozorčí rady. Omezení oprávnění k zastupování společnosti nemá však právní účinky vůči třetím osobám.

Určitá jednání mohou jednatelé uzavřít jen se souhlasem valné hromady, k určitým obchodům je nutný souhlas dozorčí rady (např. k nabývání a zcizení účastí a nemovitostí, zatížení nemovitostí, zřízení odštepného závodu, přijímání a poskytování půjček a úvěrů, pokud nepatří k obvyklému provozu) a také ke stanovení všeobecných zásad obchodní politiky.

Jednatelé jsou povinni pečovat o řádné účetnictví, sestavení roční účetní závěrky a včas navrhnout zahájení konkursu, jestliže tak zákon stanoví.

Jestliže jednatel společnosti uzavírá jako její orgán smlouvu jménem společnosti sám se sebou, musí mít souhlas dozorčí rady, protože jinak by ručil za případnou škodu, která by společností vznikla.

3.4.3. Dozorčí rada

Dozorčí rada se zřizuje povinně jen v případech stanovených zákonem. Jinak může být ustavena dobrovolně. Dozorčí rada musí mít nejméně tři členy, jimiž musí být fyzické osoby způsobilé k právním úkonům. Členové dozorčí rady nemohou být současně jednatelem ani nemohou být zaměstnanci společnosti a vést její obchody.

Dozorčí rada společnosti s ručením omezeným se skládá ze dvou třetin **členů jmenovaných usnesením společníků** a z jedné třetiny **členů vyslaných závodní radou**. Členové dozorčí rady jmenovaní společníky se volí

nejdéle na dobu čtyř roků jednoduchou většinou hlasů. Opětná volba je možná. Společenská smlouva může vyhradit určitému společníku právo vyslat určitou osobu jako člena do dozorčí rady, tuto osobu kdykoli odvolat a nahradit jinou.

Není-li dozorčí rada způsobilá usnášení pro neúplný počet svých členů, doplní obchodní soud dozorčí radu na návrh jednatelů společnosti.

Dozorčí rada musí zasedat k jednání nejméně třikrát v obchodním roce. Členové dozorčí rady zvolí ze svého středu **předsedu**. Dozorčí rada je usnášení způsobilá, jestliže se jejího zasedání zúčastní nejméně tři členové.

Zasedání dozorčí rady nebo jejích výborů se mohou zúčastnit jen její členové a jednatelé společnosti. Znalci a osoby, které mohou poskytnout informace, mohou být přizváni k projednávání jednotlivých předmětů. Společenská smlouva může ustanovit, že člen dozorčí rady se může dát zastoupit na základě písemného zmocnění jiným členem.

O jednání a usnesení dozorčí rady musí být pořízen **zápis**, který podepisuje předseda nebo jeho zástupce.

Dozorčí rada může mít **jednací řád**, který si schválí sama, pokud není již součástí společenské smlouvy. Členové dozorčí rady, kteří jsou jmenováni společníky, mohou pobírat za výkon funkce **odměnu**. Zástupci zaměstnanců v dozorčí radě mají jen nárok na přiměřenou náhradu hoto-
vých výloh.

Povinností dozorčí rady je běžně dohlížet na obchodní vedení společnosti. Dozorčí rada může kdykoli požadovat od jednatelů podání zprávy o záležitostech společnosti a nahlížet do účetních knih a písemností společnosti a je revidovat. Určité obchody mohou jednatelé uzavřít jen se souhlasem dozorčí rady (čti část pojednávající o jednatelech společnosti).

Dozorčí rada je povinna svolat **valnou hromadu** společnosti, jestliže to vyžaduje prospěch společnosti. Dozorčí rada prověřuje roční účetní závěrku, návrh na rozdělení zisku a zprávu o činnosti společnosti a podává o tom zprávu valné hromadě.

Dozorčí rada zastupuje v určitých případech společnost např. při uzavírání smlouvy mezi společnostmi a jednatelem nebo ve sporu mezi společnostmi a jednatelem a v případě žaloby jednatele proti společnosti na neplatnost usnesení společníků.

3.4.3.1. *Ověřování účetní závěrky*

Účetní závěrka velkých společností a těch, které musí mít na základě zákona nebo podle společenské smlouvy dozorčí radu, musí být ověřena spolu se zprávou o majetkové a finanční situaci společnosti účetním autorizovaným znalcem, dříve než jsou předloženy dozorčí radě.

3.5. Účetnictví společnosti

Jednatelé společnosti jsou odpovědní za řádné vedení účetnictví. Roční účetní závěrka musí podávat co nejvěrnější obraz o majetkové, výnosové a finanční situaci společnosti. Požadavky na účetnictví se liší podle toho, zda jde o velkou nebo malou společnost. Za **velkou společnost** se považuje taková společnost, jejíž bilanční úhrn přesahuje 200 miliónů šil. nebo roční obrat přesahuje 300 miliónů šil. nebo zaměstnává v ročním průměru více než 300 zaměstnanců. Za malou se považuje společnost, která nesplňuje žádnou z uvedených podmínek.

Velké společnosti mají povinnost svoji **roční účetní závěrku zveřejnit**. Jednatelé společnosti zašlou po projednání ve valné hromadě roční účetní závěrku **firemnímu rejstříku** spolu se zprávou o majetkové a finanční situaci společnosti, se zprávou dozorčí rady, s návrhem na použití zisku a s usnesením o jeho použití. Účetní závěrka velkých společností musí být **ověřena** úředně autorizovaným revizorem hospodářství a daňovým poradcem (Wirtschaftsprüfer und Steuerberater). Součástí roční účetní závěrky jsou bilance, účet zisku a ztráty a příloha, která obsahuje informace a vysvětlení o skutečnostech a situaci společnosti z hlediska jejího majetku, závazků a výsledků činnosti.

Po předložení účetní závěrky firemnímu rejstříku je povinností jednatelů roční účetní závěrku s ověřením uveřejnit s uvedením firemního rejstříku, u kterého a pod jakým číslem je závěrka uložena, úředního věstníku, v němž byla závěrka uveřejněna, kterého dne a pod jakým číslem.

Velké i malé společnosti mohou využít zjednodušenou formu zveřejnění účetní závěrky tím způsobem, že zveřejní pouze odkaz na uložení závěrky ve firemním rejstříku a další opisy závěrky se uloží u hospodářských a zaměstnaneckých komor příslušných podle sídla společnosti a u spolkových komor.

3.6. Změna společenské smlouvy

Společenská smlouva může být změněna usnesením společníků, které musí být vtěleno do notářského aktu. **Změna společenské smlouvy** vyžaduje tříčtvrtetní většinu odevzdaných hlasů, pokud ve společenské smlouvě není vázána na další podmínky.

Změna předmětu podnikání, uzavření koncernové smlouvy a sloučení dvou nebo více společností vyžadují jednohlasné usnesení.

Přenesení podniku na hlavního společníka vyžaduje 90 % většinu základního jmění. Jednoduchá většina hlasů postačí ke jmenování dozorčí rady nebo snížení odměny jednatelům nebo členům dozorčí rady.

Zvýšení povinností nebo zkrácení práv jednotlivých společníků, která se zakládají na společenské smlouvě, vyžaduje souhlas všech dotčených společníků.

3.6.1. Snížení základního jmění

Snížení základního jmění je změnou společenské smlouvy a tudíž vyžaduje usnesení společníků, ve kterém musí být určen rozsah a účel snížení a způsob jeho provedení. Po snížení nesmí klesnout základní jmění pod 500 000 šil. a vklad jednoho společníka pod 1 000 šil.

Snížení základního jmění může být provedeno buď tím, že společnost vyplatí zpět splacené vklady (nebo jejich část) společníkům, nebo snížením nominální hodnoty vkladů nebo úplným nebo částečným osvobozením společníků a jejich ručících předchůdců od povinnosti úplného splacení vkladů (čti část 3.3.).

Zamýšlené snížení základního jmění musí být **ohlášeno** všemi jednatelem firemnímu rejstříku.

Jednatelé jsou povinni uveřejnit neprodleně zamýšlené snížení základního jmění v **úředním věstníku**, jakmile byli obchodním soudem uvědoměni, že zamýšlené snížení bylo zapsáno ve firemním rejstříku. V tomto oznámení musí být uvedeno, že společnost je ochotna poskytnout každému **věřiteli**, jehož pohledávky existují ke dni posledního zveřejnění tohoto oznámení, na požádání uspokojení nebo zajištění pohledávek, a že se bude předpokládat, že ti věřitelé, kteří se nepřihlásí do tří měsíců od uvedeného dne, souhlasí se snížením základního jmění. Známým věřitelům musí být tato výzva učiněna přímo.

Změna společenské smlouvy v důsledku snížení základního jmění může být ohlášena firemnímu rejstříku teprve po uplynutí lhůty pro přihlášení věřitelů.

Vyplacení společníků vyplývající ze snížení základního jmění může být provedeno teprve po zápisu příslušné změny společenské smlouvy ve firemním rejstříku. Zápisem ve firemním rejstříku zaniká také v důsledku snížení základního jmění povinnost doplatit plně nesplacené vklady do základního jmění.

3.6.2. Zvýšení základního jmění

Zvýšení základního jmění je změnou společenské smlouvy, která vyžaduje usnesení společníků, k jehož platnosti je zapotřebí tříčtvrtinová většina odevzdaných hlasů. O usnesení o zvýšení základního jmění musí být vyhotoven **notářský akt**. Nové vklady do základního jmění mohou být převzaty buď dosavadními společníky nebo společníky nově přistoupivšími.

Dosavadní společníci mají **přednostní právo** na převzetí nových vkladů v poměru svých dosavadních vkladů. Toto přednostní právo musí být uplatněno do čtyř týdnů ode dne usnesení, pokud společenská smlouva nebo usnesení o zvýšení základního jmění neobsahuje jiné ustanovení. Prohlášení o převzetí nových vkladů musí být učiněno ve formě notářského aktu. V prohlášení musí být uvedena částka převzatého vkladu a jiných povinností, k nimž se společník přejímající nový vklad zavazuje.

Usnesení o zvýšení základního jmění musí být ohlášeno firemnímu rejstříku, jakmile zvýšení je kryto převzatými vklady a tyto vklady jsou splaceny. K ohlášení musí být připojeno prohlášení o převzetí nových vkladů ve formě notářského aktu (nebo jeho ověřený opis), seznam společníků, kteří převzali nové vklady, a jejich podpisy.

3.7.1. Zrušení společnosti

Společnost může být zrušena

- uplynutím doby, na kterou byla zřízena podle společenské smlouvy,
- usnesením společníků, které vyžaduje formu notářského aktu,
- usnesením o splynutí s jinou společností s ručením omezeným nebo s akciovou společností,
- prohlášením konkursu,
- rozhodnutím správního úřadu,
- usnesením obchodního soudu,
- na základě jiných důvodů uvedených ve společenské smlouvě.

Správní úřad může společnost zrušit svým rozhodnutím, jestliže společnost provozuje činnost zakázanou společností s ručením omezeným nebo jestliže se společníci dopustili při provozu podniku soudně trestného činu a je obava ze zneužití dalšího provozu podniku. Správní úřad ohlásí zrušení společnosti firemnímu rejstříku.

Jednatelé společnosti ohlásí zrušení společnosti firemnímu rejstříku, jestliže ke zrušení došlo uplynutím doby nebo usnesením společníků. Zrušení společnosti zapíše obchodní soud do firemního rejstříku z úřední povinnosti.

3.7.2. Likvidace společnosti

Po zrušení společnosti musí následovat její likvidace, pokud zákon nemá jiné ustanovení (v případě konkursu nebo splynutí s jinou společností).

Likvidátory společnosti jsou její jednatelé, pokud společenská smlouva nebo usnesení společníků nestanoví něco jiného. Likvidátoři zastupují společnost v likvidaci společně, pokud není ujednáno něco jiného.

Jednatelé jsou povinni ohlásit jmenování likvidátorů a jejich oprávnění k zastupování firemnímu rejstříku. Na likvidátory se nevztahuje zákaz konkurence.

Na návrh dozorčí rady nebo společníků, kteří vlastní 1/10 základního jmění nebo nejméně 10 miliónů šil. nominální výše svých vkladů může obchodní soud jmenovat jiné likvidátory vedle původně jmenovaných likvidátorů nebo místo nich.

Likvidátoři musí uveřejnit zrušení společnosti v úředním věstníku a **vyzvat věřitele** společnosti, aby přihlásili své nároky. Známí věřitelé musí být vyzváni přímo.

Úkolem likvidátorů je dokončit započaté obchody, inkasovat pohledávky, ostatní majetek společnosti zpeněžit a uspokojit věřitele. Nové obchody mohou uzavřít jen za účelem dokončení otevřených obchodů. Po vyrovnání a zajištění dluhů může být zbylý majetek rozdělen společníkům po uplynutí tříměsíční lhůty.

Likvidátoři mohou být kdykoli z důležitého důvodu odvoláni (obchodním soudem ti, kteří jím byli jmenováni, ostatní usnesením společníků ev. za určitých podmínek soudem).

Zpeněžení majetku společnosti jako celku vyžaduje souhlas 3/4 většiny odevzdaných hlasů společníků.

Likvidátoři jsou povinni sestavit **zahajovací bilanci** na počátku likvidace a ke konci každého obchodního roku **roční účetní závěrku se zprávou o stavu likvidace**.

Po skončení likvidace požádají likvidátoři obchodní soud s poukazem na absolutorium udělené jim usnesením společníků o **výmaz společnosti** ve firemním rejstříku.

Účetní knihy a písemnosti společnosti musí být uloženy u některého ze společníků nebo u třetí osoby po dobu sedmi roků po skončení kalendářního roku, ve kterém byla likvidace ukončena. Vyjde-li dodatečně najevo majetek, který je způsobilý rozdělení, jmenuje obchodní soud na návrh zúčastněných znovu dosavadní nebo nové likvidátory.

3.8. Sloučení nebo přeměna společnosti

K likvidaci společnosti nedochází, jestliže se majetek společnosti s ručením omezeným jako celek a všechny její závazky (dluhy) převádějí na jinou společnost s ručením omezeným proti poskytnutí společenských podílů (fúze). Pokud společenská smlouva nemá jiné ustanovení, je k tomuto splnutí společností zapotřebí jednohlasné usnesení společníků. Obdobně může společnost s ručením omezeným splynout s akciovou společností proti poskytnutí akcií této společnosti. Sloučení vyžaduje tříčtvrtinovou většinu odevzdaných hlasů společníků, pokud společenská smlouva nevyžaduje přísnější podmínky.

Akciová společnost může být přeměněna na společnost s ručením omezeným s podmínkou souhlasného usnesení společníků zastupujících nejméně tři čtvrtiny základního jmění, pokud stanovy společnosti nepožadují přísnější podmínky.

4. AKCIOVÁ SPOLEČNOST

Akciová společnost je upravena zákonem č. 98/1965 BGBL., ve znění pozdějších zákonů. Poslední změna byla provedena zákonem č. 68/1991 BGBL.

Akciová společnost je právnickou osobou, jejíž **základní jmění** je rozloženo na **akcie**, **akcionáři neručí osobně** za závazky společnosti. Akciová společnost je kapitálovou společností, na níž se může zúčastnit svými vklady velký počet akcionářů, kteří uplatňují svá práva především na valné hromadě. Akcie akciové společnosti jsou obchodovány na **burze cenných papírů**.

4.1. Založení společnosti

Společnost může být založena **nejméně dvěma zakladateli**. Zakladatelé i akcionáři mohou být fyzické i právnické osoby, osobní společnosti obchodního práva (veřejné i komanditní společnosti) i zapsané výdělečné společnosti. Po zapsání společnosti ve firemním rejstříku mohou být všechny **akcie soustředěny** v rukou **jediného akcionáře**. **Akciový kapitál** musí činit nejméně 1 milión šil.

Společnost vzniká zápisem ve firemním rejstříku.

Založení společnosti může být jednorázové nebo postupné, spojené s výzvou k upisování akcií.

Při **jednorázovém založení** společnosti se musí zakladatelé usnést na **stanovách společnosti**, **převzít všechny akcie**, ustavit **dozorčí radu** a **ověřovatele** účetní závěrky pro první obchodní rok.

Dozorčí rada ve své ustavující schůzi zvolí svého předsedu a jeho zástupce a jmenuje **správní radu (představenstvo)**.

Zakladatelé vyhotoví písemnou zprávu o založení společnosti. Členové správní a dozorčí rady přezkoušejí založení společnosti a vyhotoví o tom zpravidla společnou zprávu.

Po splacení převzatých akcií a zaplacení 2 % daně z vkladů na akciový kapitál a obstarání potvrzení daňového úřadu o splnění daňových povinností se společnost ohlásí k zápisu do firemního rejstříku. Ohlášení učiní všichni zakladatelé, členové správní a dozorčí rady spolu s prohlášením, že všechny vklady byly splaceny a splacené částky jsou k dispozici správní radě.

4.2. Stanovy společnosti

Stanovy musí určit:

- obchodní jméno (firmu) a sídlo společnosti,
- předmět podnikání,
- výši základního jmění (nejméně 1 milión šil.),
- jmenovitou hodnotu akcií a druh jednotlivých akcií, je-li vydáno více druhů akcií,
- způsob složení představenstva (počet členů),
- způsob, jímž společnost uveřejňuje svá oznámení.

Obchodní jméno (firma) společnosti musí být odvozeno z předmětu podnikání a obsahovat označení „akciová společnost“. Smíšené osobní a věcné obchodní jméno se připouští.

4.3. Základní jmění (akciový kapitál)

Hodnota základního jmění společnosti musí činit nejméně 1 milión šil. Základní jmění může být vytvořeno peněžitými i nepeněžitými vklady. V případě peněžitých vkladů musí být splacena minimálně jedna čtvrtina jmenovité hodnoty akcie.

Nepeněžitými vklady mohou být věci mající hospodářskou hodnotu, jako např. nemovitosti, společenské podíly, podniky, závody a také patenty a obdobná práva. U nepeněžitých vkladů musí stanovy obsahovat jméno osoby, který vklad vkládá, a jmenovitou hodnotu akcií, které jsou za tento vklad vydány.

Zakladatelé jsou povinni vypracovat zprávu o průběhu založení společnosti. Členové správní a dozorčí rady jsou povinni průběh založení společnosti přezkoušet.

Založení společnosti musí být také přezkoušeno úředně ustanoveným účetním znalcem a daňovým poradcem, jestliže k zakladatelům patří člen správní nebo dozorčí rady, jestliže při založení byly pro jejich účet převzaty akcie, jestliže člen správní nebo dozorčí rady si vymínil zvláštní výhodu nebo odměnu za založení společnosti nebo její přípravu nebo na základním jmění se podílejí věcné vklady.

4.4. Akcie

Jmenovitá hodnota akcie může znít na 100 šil., 500 šil., 1 000 šil. nebo násobky 1 000 šil.

Akcie mohou znít **na doručitele** nebo **na jméno**. Akcie na jméno musí být zapsány **v seznamu akcionářů** vedeném společností s vyznačením jména, zaměstnání a bydliště majitele. Mohou být převáděny rubopisem, ve vztahu ke společnosti je považován za akcionáře jen ten, kdo je zapsán v seznamu akcionářů.

Stanovy mohou vázat převod akcií na souhlas společnosti, který uděluje zpravidla správní rada. Takové akcie se nazývají **vinkulované akcie**.

Vydány mohou být **přednostní akcie**, s nimiž je spojen nárok na přednostní rozdělení zisku nebo jmění společnosti. Přednostní akcie mohou být vydány jako akcie bez práva hlasovat na valné hromadě.

Nabývat vlastní akcie smí akciová společnost jen výjimečně a sice, jestliže je to nutné k odvrácení značné škody, avšak nejvíce 10 % akciového kapitálu, v případě bezplatného nabytí akcií, které byly plně splaceny, v případě komisionářského nákupu akcií, v případě nabytí akcií univerzální sukcesí (dědictvím, splynutím s jinou společností), a v případě snížení akciového kapitálu).

4.5.1. Představenstvo

Představenstvo (správní rada) řídí samostatně a na vlastní odpovědnost **podnikání společnosti**, jak to vyžaduje zájem společnosti, akcionářů, zaměstnanců i veřejný zájem.

Představenstvo může mít jednoho nebo více členů, představenstvo bank, pojišťoven a penzijních pokladen musí mít nejméně dva členy. Členové představenstva jsou jmenováni dozorčí radou nejdéle na pět roků, mohou být kdykoli odvoláni, ale také nově zvoleni. **Odvolání** může se stát z důležitého důvodu, jako je hrubé porušení povinností, nezpůsobilost vést řádně obchodní záležitosti a vyslovení nedůvěry valnou hromadou. Člen představenstva se může z důležitého důvodu své funkce vzdát.

Od funkce člena představenstva je nutno lišit závazkový vztah ke společnosti, který je nazýván „**volnou služební smlouvou**“, protože člen představenstva řídí obchody společnosti samostatně a na vlastní odpovědnost, takže tento vztah nevykazuje znaky pracovní smlouvy. Volná služební smlouva člena představenstva upravuje především odměnu za výkon funkce, nárok na dovolenou, penzijní nároky, odbytné pro případ ukončení funkce aj. V záležitostech služební smlouvy mezi společností a členem představenstva zastupuje společnost dozorčí rada.

Má-li představenstvo více členů, rozhodují **kolektivně**. V případě rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedy. Úkoly jednotlivých členů představenstva mohou být rozděleny, odpovědnost má však vždy představenstvo jako celek.

Představenstvo je povinno informovat dozorčí radu pravidelně, nejméně však jednou za čtvrt roku, o obchodech společnosti a o situaci podniku.

Vznikne-li ztráta ve výši poloviny základního jmění, musí představenstvo neprodleně informovat valnou hromadu. V případě platební neschopnosti nebo předlužení je představenstvo povinno do 60 dnů na-

vrhnout zahájení řízení o platební neschopnosti (lhůta 60 dnů je dána na provedení sanačních opatření). Členové představenstva **ručí za škody vzniklé** porušením povinnosti jednat řádně a svědomitě při plnění svých úkolů.

4.5.2. Zastupování společnosti

Představenstvo má téměř neomezené právo zastupovat společnost, a to jak před soudy tak i mimosoudně. Pokud nemají stanovy odlišné ustanovení, jednají všichni členové představenstva společně. Zpravidla však jednají dva členové představenstva společně nebo jeden člen představenstva spolu s jedním prokuristou. **Rozsah zastoupení** musí být patrný ze zápisu ve firemním rejstříku.

Pouze určitá jednání vyžadují ze zákona souhlas valné hromady.

4.5.3. Dozorčí rada

Dozorčí rada musí mít nejméně tři členy. Zákon však omezuje počet členů podle výše základního jmění. Společnosti se základním jměním do 5 miliard šil. mohou mít nejvíce 7 členů dozorčí rady, společnosti se základním jměním do 50 miliard šil. 12 členů, společnosti s vyšším základním jměním nejvýše 20 členů.

Závodní rady vysílají do dozorčí rady své zástupce, kteří se nezapočítávají do výše uvedených počtů.

Členové dozorčí rady jsou **voleni valnou hromadou** (kromě zástupců zaměstnanců). Na každé dva volené členy připadá jeden člen vyslaný závodní radou. Zástupci zaměstnanců mají v dozorčí radě stejná práva a povinnosti jako volení členové.

Člen dozorčí rady nemůže být zvolen na delší období než do skončení valné hromady, která rozhoduje o **absolutoriu dozorčí radě** za čtvrtý hospodářský rok. Rok, v němž byl člen dozorčí rady zvolen, se nepočítá.

Stanovy mohou vyhradit právo vlastníkům určitých akcií znějících na jméno a jejichž převod je vázán na souhlas společnosti (vinkulované akcie na jméno), vyslat určité osoby do dozorčí rady. Počet těchto vyslaných členů nesmí překročit jednu třetinu všech členů. Vyslaní členové mohou být kdykoli odvoláni těmi, kdo měli právo je vyslat. Z důležitých důvodů může soud odvolat na návrh menšiny akcionářů zastupujících nejméně 10 % základního jmění vyslaného člena.

Jmenování a odvolání členů představenstva a předsedy dozorčí rady a jeho zástupce vyžaduje usnesení, schválené většinou členů dozorčí rady a také většinou volených členů.

Členům dozorčí rady může být poskytována **odměna** závislá jednak na dosaženém zisku, jednak na účasti na schůzích dozorčí rady.

Dozorčí rada může ze svého středu vytvořit **výbory**, jimž může být svěřena určitá kompetence a pravomoc. Dozorčí rada a výbory jsou způsobilé k usnášení, jestliže jsou přítomni nejméně tři členové.

Hlavními **úkoly dozorčí rady** jsou jmenování a odvolávání členů představenstva a uzavírání volných služebních smluv s nimi, dozor nad činností představenstva a projednávání roční účetní závěrky. Určitá právní jednání mohou být uzavírána jen se souhlasem dozorčí rady.

Dozorčí rada schvaluje **roční účetní závěrku**, pokud není předložena ke schválení valné hromadě. Valná hromada nemůže členům dozorčí rady udělovat žádné pokyny k výkonu jejich funkce.

Členové dozorčí rady odpovídají společnosti za škody, které by způsobili porušením povinnosti řádné péče při výkonu své funkce.

4.5.4. Valná hromada

Valná hromada akcionářů je příslušná

- pro projednání záležitostí, které jsou vyhrazeny řádné výroční valné hromadě,
- pro volbu a odvolání členů dozorčí rady,
- pro jmenování revizorů pro zvláštní případy (pro revizi vedení obchodních záležitostí obzvláště v souvislosti se získáváním kapitálu nebo snížením základního jmění). Revizory nemohou být jmenováni členové správní ani dozorčí rady ani zaměstnanci společnosti,
- pro vyslovení nedůvěry představenstvu,
- pro změny stanov a jiná rozhodnutí zásadní povahy (např. splynutí s jinou společností, zrušení nebo přeměna právní formy společnosti).

Valná hromada nemůže udělovat pokyny představenstvu ani dozorčí radě.

Valnou hromadu může svolat představenstvo, dozorčí rada, jestliže to vyžaduje zájem společnosti, nebo akcionáři společnosti, jejichž podíly na společnosti představují alespoň 5 % základního jmění. Požadavek akcionářů na svolání valné hromady musí mít písemnou formu a obsahovat účel a důvody. Jestliže správní rada ani dozorčí rada nevyhoví návrhu akcionářů, zmocní obchodní soud, který vede firemní rejstřík, navrhuje akcionáře ke svolání valné hromady. Svolání valné hromady musí být uveřejněno v úředním věstníku.

Oznámení o svolání valné hromady musí obsahovat předmět jednání. Valné hromadě předsedá předseda dozorčí rady nebo jeho zástupce. Pokud tito nejsou přítomni, řídí volbu předsedy valné hromady notář, který pořizuje záznam o jednání valné hromady.

Akcionáři se mohou dát zastupovat zmocněncem vybaveným plnou mocí. Akcionář vlastníci akcie na doručitele může svěřit své akcie třetí

osobě, která jeho jménem vykoná hlasovací právo, musí však uvést, že jí akcie nepatří. Tyto akcie se uvedou v listině přítomných s označením „cizí držba“.

Banky, které mají ve svém depositu akcie svých klientů, mohou vykonávat hlasovací právo na základě těchto akcií, jsou-li k tomu zmocněny písemně vlastníkem akcií.

Hlasovací právo je závislé na nominální hodnotě akcií. Minimální hodnota jedné akcie představuje jeden hlas. Akcionáři, kteří jsou členy představenstva nebo dozorčí rady, mají hlasovací právo s výjimkou případů, kdy jejich zájmy kolidují se zájmy společnosti, v případě hlasování o udělení absolutoria, prominutí závazku vůči společnosti, uplatnění nároků společnosti proti členu představenstva nebo dozorčí rady nebo jmenování revizorů ve zvláštních případech.

Skupiny akcionářů někdy uzavírají mezi sebou dohody, jimiž se zavazují shodně hlasovat na valné hromadě (**syndikátní smlouvy**).

Usnesení valné hromady vyžadují prostou většinu odevzdaných hlasů, pokud zákon nebo stanovy nepředepisují širší většinu. Např. ke změně stanov, pro zvýšení nebo snížení základního jmění, splnutí nebo zrušení společnosti nebo přeměnu ve společnost s ručením omezeným se vyžadují tři čtvrtiny zastoupeného základního jmění při hlasování. Stanovy mohou pro určité záležitosti stanovit snížení nebo zvýšení potřebné většiny.

Řádná výroční valná hromada se musí konat v prvních osmi měsících hospodářského roku (který se může odchylovat od kalendářního roku).

Program řádné valné hromady zahrnuje:

- roční účetní závěrku společnosti se zprávou o majetkové a finanční situaci,
- zprávu dozorčí rady a návrh představenstva na rozdělení zisku,
- absolutorium představenstvu a dozorčí radě,
- volbu členů dozorčí rady.

Usnesení valné hromady, která vykazují závažné v zákoně vyjmenované nedostatky, jsou nicotná (od počátku neplatná), jiná usnesení, která porušují zákon nebo stanovy, mohou být napadena žalobou na neplatnost do jednoho měsíce po valné hromadě.

Neplatná od počátku jsou např. usnesení valné hromady, která byla svolána, aniž byl dodržen zákonem stanovený postup, usnesení valné hromady, o němž nebyl sepsán notářský zápis, usnesení, které není slučitelné s povahou akciové společnosti nebo které je v rozporu s předpisy, které jsou určeny výlučně nebo převážně k ochraně věřitelů společnosti nebo jinak veřejného zájmu nebo jestliže obsah usnesení je v rozporu s dobrými mravy.

Všechna jiná porušení zákona nebo stanov jsou **napadatelná**. Akcionář musí uplatnit **odpor k usnesení** ve formě notářské listiny, aby si zachoval právo napadnout usnesení žalobou.

4.6.1. Právní postavení akcionáře

Získání účasti na společnosti je založeno převzetím akcií při založení společnosti, upsáním akcií při zvýšení základního jmění, přeměnou dlužních úpisů (s právem na podíl na zisku společnosti) na akcie, úpravou základního jmění (převedením rezerv do základního jmění) nebo splynutím s jinou společností.

Účast na společnosti může být převedena buď smlouvou mezi živými jako např. prodejem, darováním, směnou nebo nabytím dědictvím. Převod akcií na doručitele není vázán žádnou formou.

Akcie na jméno mohou být převáděny rubropisem, změna akcionáře se zaznamená v **rejstříku akcionářů** vedeném společností. Ve vztahu ke společnosti se za akcionáře považuje ten, kdo je jako akcionář zapsán v rejstříku akcionářů.

Akcionář nemůže vypovědět svoji účast na společnosti. Účast na společnosti zaniká převodem akcie, vyloučením akcionáře, který je v prodlení se splacením převzatých akcií po uplynutí dodatečné lhůty, zrušením, splynutím nebo změnou právní formy společnosti. Společnost může žalovat na splacení akcií akcionáře, který je v prodlení. Splacení a udržení základního jmění podléhá v zájmu věřitelů společnosti a ostatních akcionářů, kteří převzaté akcie plně splatili, přísným předpisům akciového zákona.

Akcionáři nemohou požadovat vrácení svých vkladů, které splatili na akcie. Akcionáři mají pouze **nárok na podíl na čistém zisku** společnosti, který je vykázán v bilanci. Valná hromada se může usnést na jiném použití zisku nebo jeho části. Splátky na příští dividendu nejsou přípustné.

Zpětné proplácení vkladů akcionářům není přípustné ani tzv. skrytou výplatou zisku. Takovým případem může být placení vyšších cen společností akcionáři za dodané zboží nebo vyššího nájemného než ceny nebo nájemné obvyklé nebo převzetí záruky společností za dluh akcionáře.

Podíly na zisku se určují podle poměru jmenovitých hodnot akcií. Stanovy společnosti však mohou určit jiný způsob rozdělení zisku jako např. na **přednostní akcie**.

Akcionář, který od společnosti přijal plnění, které je **protiprávní** (např. zpětné proplácení vkladu), je povinen je společnosti vrátit. Kromě toho akcionáři, kteří přijali taková protiprávní plnění, **ručí** věřitelům společnosti (především v případě platební neschopnosti společnosti). Vedle

ručení akcionářů nastupuje také ručení představenstva z důvodu protiprávních výplat k tíži společnosti.

4.6.2. Účast akcionáře na správě společnosti

Akcionář uplatňuje svá **práva na správě společnosti** účastí na jednání valné hromady, na valné hromadě má právo hlasovat, požadovat vysvětlení a informace o záležitostech, které jsou předmětem jednání, a to i pokud jde o vztahy ke koncernovým společnostem.

Zákon o akciových společnostech upravuje tzv. **práva menšiny** akcionářů, která nemohou být omezena stanovami společnosti.

Menšina akcionářů, kteří reprezentují 5 % základního jmění, může žádat svolání valné hromady, navrhnout projednání určitého předmětu, prosadit, aby byly uplatňovány nároky na náhradu škody proti členům orgánů společnosti na základě výsledků revize, uplatnit nárok na jmenování nebo odvolání likvidátora, na revizi účetní závěrky.

Menšina akcionářů představující nejméně 10 % základního jmění může požadovat provedení zvláštní revize nebo jmenování jiného revizora k této revizi, může prosadit uplatnění nároků na náhradu škody proti členům orgánů společnosti, i když není revizní zpráva, z níž by se podávala existence těchto nároků. Menšina představující třetinu odevzdaných hlasů akcionářů může zvolit svého zástupce do dozorčí rady.

4.7. Změna stanov

Změna stanov je možná jen na základě usnesení valné hromady, k němuž je nutná většina představující tři čtvrtiny základního jmění zastoupeného při hlasování. Stanovy mohou určit jinou většinu pro platnost usnesení, v případě změny předmětu podnikání jen ještě širší většinu.

Změna stanov musí být oznámena k zápisu do firemního rejstříku a je účinná ode dne zápisu.

4.7.1. Zvýšení základního jmění

Zvýšení základního jmění vyžaduje souhlas tříčtvrtinové většiny zastoupeného základního jmění na valné hromadě akcionářů. Stanovy mohou určit většinu jinak nebo stanovit ještě jiné podmínky. Jestliže bylo vydáno více druhů akcií, hlasují akcionáři odděleně podle druhu akcií. Mají-li být vydávány akcie za cenu vyšší než je jmenovitá hodnota (s ažiem), musí usnesení valné hromady stanovit nejnižší částku, za níž mohou být akcie převzaty.

Zvýšení základního jmění může být provedeno i věcnými vklady. Cena věcného vkladu nesmí být nižší než jmenovitá hodnota akcií, které se za věcný vklad vydávají.

Dosavadní akcionáři mají **přednostní právo** na převzetí nových akcií v poměru svých dosavadních účastí na společnosti.

Přednostní právo na nové akcie může být prodáno. Uplatnění přednostního práva může být vázáno lhůtou, která nesmí být kratší než dva měsíce.

Přednostní právo na získání nových akcií může být **omezeno** kvalifikovaným usnesením valné hromady (tříčtvrtinovou většinou základního jmění zastoupeného při hlasování), jestliže jsou pro to věcné důvody např. společnost má zájem na získání ekonomicky významných věcných vkladů, které mohou přinést jen určité osoby, nebo v případě splynutí s jinou společností.

Podmíněným zvýšením základního jmění se rozumí výměna dluhopisů, s nimiž je spojeno právo jejich majitele na výměnu za akcie při splatnosti dluhopisu (Wandelschuldverschreibungen).

Stanovy společnosti mohou zmocnit představenstvo, aby do pěti roků rozhodlo o vydání nových akcií až do poloviční výše původního základního jmění. Toto zmocnění musí být zapsáno ve firemním rejstříku. Podmínky pro vydání těchto nových akcií stanoví představenstvo se souhlasem dozorčí rady.

4.7.2. Zvýšení základního jmění z majetku společnosti

Rezervy vykázané v bilanci a nerozdělený zisk z minulých období mohou být převedeny do základního jmění. Výše zákonné rezervy však nesmí klesnout pod 10 % základního jmění.

4.7.3. Snížení základního jmění

V zájmu ochrany věřitelů společnosti platí pro snížení základního jmění přísné podmínky, v prvé řadě je podmíněno usnesením většiny akcionářů zastupujících tři čtvrtiny základního jmění. **Skutečné snížení základního jmění** znamená, že se příslušná částka kapitálu vyplátí zpět akcionářům. **Jmenovité snížení základního jmění** znamená, že se bilanční ztráta vyrovná snížením základního jmění.

V případě skutečného snížení základního jmění musí usnesení valné hromady obsahovat účel (např. vyplacení částky snížení akcionářům) a způsob, jímž se snížení provede (např. snížení jmenovité hodnoty akcie, složení akcií).

Usnesení o snížení základního jmění musí být ohlášeno představenstvem a předsedou dozorčí rady k zápisu do **firemního rejstříku**. **Věřitelé společnosti** musí být vyzváni, aby se do šesti měsíců od uveřejnění oznámení o snížení základního jmění přihlásili. Splatné pohledávky musí společnost uspokojit, nesplatné zajistit. Částky vyplývající ze snížení základního jmění mohou být akcionářům vyplaceny teprve, když přihlášení

věřitelé byli uspokojeni nebo jejich pohledávky zajištěny, jinak akcionáři a členové orgánů společnosti věřitelům ručí.

Při jmenovitém snížení základního jmění nejsou výplaty akcionářům dovoleny.

Snížení základního jmění může být provedeno také **stažením akcií**. Tento způsob je praktický např. u společností s časově omezeným trváním. Podle umořovacího plánu se každý rok vylosuje určitý počet akcií, které se stahují a proplácejí. Stažení akcií se může uskutečnit také k tíži bilančního zisku nebo bilančních rezerv.

4.7.4. Přeměna akciové společnosti na společnost s ručením omezeným

Při přeměně akciové společnosti na společnost s ručením omezeným se mění pouze právní forma společnosti, nedochází k převodu majetku, nejde ani o univerzální sukcesí, společnost si zachovává svoji totožnost.

K přeměně je nutný **souhlas akcionářů** zastupujících nejméně tři čtvrtiny základního jmění na valné hromadě. Dosavadní **věřitelé** akciové společnosti se mohou přihlásit do šesti měsíců od uveřejnění oznámení o přeměně společnosti a požadovat uspokojení nebo zajištění svých pohledávek.

K přeměně společnosti s ručením omezeným na akciovou společnost dochází nejčastěji z důvodu získání širší kapitálové základny (akcie akciové společnosti se prodávají na burze, nikoli však podíly společnosti s ručením omezeným). Přeměna podléhá **revizi** autorizovaným revizorem, jmenovaným soudem vedoucím firemní rejstřík.

4.7.5. Převedení podniku společnosti na hlavního společníka

Podnik akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným může být převeden na **hlavního akcionáře** (společníka), který vlastní nejméně 90 % základního jmění společnosti. Tímto akcionářem (společníkem) může být i právnická osoba. **Menšinoví společníci** jsou ze společnosti vyloučeni s nárokem na vyplacení přiměřeného odškodnění.

Zápisem převodu společnosti na hlavního společníka ve firemním rejstříku přecházejí aktiva i pasiva společnosti na přejímajícího společníka univerzální sukcesí.

Věřitelé převáděné společnosti mají nárok na uspokojení nebo zajištění svých pohledávek. Majetek převedené společnosti musí být přejímajícím společníkem spravován **odděleně** po dobu šesti měsíců po uveřejnění oznámení o zápisu převodu ve firemním rejstříku.

4.7.6. *Splynutí a sloučení společností*

Ke **splynutí** akciových společností dochází tím, že společnosti, které mají splynout, převedou veškerý svůj majetek i dluhy jako celek na nově založenou akciovou společnost proti vydání akcií nově založené společnosti. Zápisem nově založené společnosti ve firemním rejstříku zanikají společnosti, které splynuly.

Při **sloučení** převádí slučující se společnost veškerý svůj majetek i dluhy jako celek na přejímající společnost proti vydání akcií přejímající společnosti. Sloučení vyžaduje v obou společnostech usnesení valné hromady tříčtvrtinovou většinou základního jmění zastoupeného na valné hromadě při hlasování. Usnesení valné hromady přejímající společnosti se nevyžaduje, jestliže celková hodnota akcií vydávaných za sloučenou společnost nepřesahuje 10 % základního jmění přejímající společnosti.

Základní jmění se při sloučení nezvyšuje, jestliže přejímající společnost vlastní akcie přejímané společnosti nebo přejímající společnost má ve svém majetku vlastní akcie, takže nemusí vydávat nové akcie. Tak je tomu např., jestliže přejímající společnost jako mateřská společnost získá sloučením akcie dceřinné společnosti.

Za účelem splynutí nebo sloučení uzavírají představenstva obou společností **smlouvu** ve formě notářského aktu. Ve smlouvě se stanoví klíč, podle kterého se přepočítávají akcie přejímané společnosti na akcie společnosti přejímající.

Splynutí nebo **sloučení ohlásí** představenstvo každé společnosti k zápisu do **firemního rejstříku** a připojí smlouvu o splynutí nebo sloučení, usnesení valných hromad obou společností (s výjimkou případu, kdy se usnesení valné hromady nevyžaduje — čti výše) a bilanci přejímané společnosti uzavřenou ke dni splynutí nebo sloučení.

Věřitelé přejímané společnosti, kteří se přihlásí do šesti měsíců od zveřejnění oznámení, mají nárok na uspokojení nebo zajištění svých pohledávek proti přejímané společnosti.

Dnem zápisu splynutí nebo sloučení ve firemním rejstříku přechází majetek včetně dluhů přejímané společnosti univerzální sukcesí na přejímající společnost. Práva i závazky z existujících smluv přecházejí rovněž na přejímající společnost, aniž by k tomu bylo zapotřebí souhlasu druhých smluvních stran.

Členové správní a dozorčí rady přejímané společnosti ručí rukou společnou této společnosti, jejím akcionářům a věřitelům za škody, které by v důsledku splynutí nebo sloučení utrpěli. Pro tyto nároky se přejímaná společnost považuje i nadále za existující. Tyto nároky se promlčují v pěti letech ode dne zápisu splynutí nebo sloučení ve firemním rejstříku.

Členové správní a dozorčí rady ručí podle obecných ustanovení za porušení svých povinností.

4.7.7. Přenesení majetku společnosti jako celku

Přenesení majetku akciové společnosti jako celku mimo případ splynutí nebo sloučení společností vyžaduje usnesení valné hromady většinou zastupující nejméně tři čtvrtiny základního jmění akcionářů přítomných při hlasování.

4.8.1. Zrušení společnosti

Akciová společnost může být zrušena z dále uvedených důvodů:

- uplynutím doby trvání společnosti určené ve stanovách,
- usnesením valné hromady většinou nejméně tří čtvrtin zastoupeného základního jmění; stanovy společnosti mohou určit širší většinu nebo další podmínky,
- prohlášením konkursu na jmění společnosti nebo zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek jmění,
- prohlášením založení společnosti za neplatné nebo úředním výmazem společnosti pro nedostatek podstatných ustanovení stanov nebo je-li některé ustanovení stanov neplatné,
- výmazem společnosti, která nemá majetek,
- na základě zvláštních důvodů stanovených zákonem (např. odnětím koncese k provádění bankovních obchodů),
- na základě jiných důvodů stanovených ve stanovách společnosti.

4.8.2. Likvidace společnosti

Zrušením akciová společnost nezaniká, nýbrž následuje její **likvidace**. K obchodnímu jménu společnosti se připojí dodatek „v likvidaci“ v plném nebo zkráceném znění.

Likvidátory společnosti, kteří odpovídají za její likvidaci, jsou členové představenstva, pokud stanovy nebo usnesení valné hromady neurčí za likvidátory jiné osoby. Likvidátorem může být i právnická osoba (např. společnost pro hospodářské revize a daňové poradenství).

Úkolem likvidátorů je dokončit otevřené obchody, inkasovat pohledávky, zpeněžit ostatní majetek a uspokojit věřitele. Oprávnění likvidátorů zastupovat společnost v likvidaci je omezeno na taková právní jednání, která slouží účelu likvidace společnosti.

4.9. Ochrana věřitelů společnosti

Likvidátoři jsou povinni uveřejnit v úředním věstníku třikrát **výzvu** s poukazem na likvidaci společnosti adresovanou **věřitelům** s tím, aby přihlásili své nároky. Teprve po uplynutí jednoho roku od poslední výzvy může být započato s rozdělováním likvidačního přebytku akcionářům, jestliže pohledávky věřitelů byly zaplacený nebo sporné nároky a pohledávky, které nemohly být uspokojeny, zajištěny.

Po úplném ukončení likvidace navrhnou likvidátoři **výmaz společnosti** z firemního rejstříku.

5. ÚČETNICTVÍ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI

Povinností představenstva je sestavit **účetní závěrku** ke konci každého obchodního (hospodářského) roku, který se nemusí shodovat s kalendářním rokem, a to během prvních pěti měsíců po skončení obchodního roku. Účetní závěrka pozůstává z bilance, účtu zisku a ztráty a přílohy.

Představenstvo je dále povinno ve stejné lhůtě vypracovat zprávu za uplynulý rok. Účetní závěrka i zpráva představenstva má podávat co nejvěrnější obraz o majetkové, finanční a příjmové situaci společnosti a také o významných skutečnostech, k nimž došlo po skončení roku, o předpokládaném rozvoji podniku a o situaci v oblasti výzkumu a rozvoje.

Účetní závěrka a zpráva představenstva musí být přezkoumána **úředně autorizovaným revizorem a daňovým poradcem**. Je-li závěrka bez závad, revizor ji opatří svým **ověřením** a vypracuje revizní zprávu.

Účetní závěrku se zprávou představenstva a se zprávou revizora obdrží všichni členové dozorčí rady spolu s návrhem představenstva na rozdělení zisku.

Dozorčí rada závěrku schválí (pokud nemá námítky) do dvou měsíců a předloží ji valné hromadě, která je schválením dozorčí rady vázána. Jestliže se představenstvo s dozorčí radou rozhodnou, aby o schválení závěrky rozhodla valná hromada, nebo jestliže dozorčí rada neschválí závěrku předloženou jí představenstvem, rozhodne o schválení závěrky **valná hromada**.

Dozorčí rada předkládá závěrku valné hromadě se svojí zprávou k závěrce a k návrhu na rozdělení zisku a o výsledku své revizní činnosti, pokud jde o účetní závěrku i o obchodní vedení společnosti za uplynulý rok.

Nejpozději do osmi měsíců po skončení obchodního roku se koná **řádná valná hromada**, která projedná účetní závěrku se zprávami orgánů společnosti a revizora, návrh na rozdělení zisku a návrh na udělení absolutoria orgánům společnosti. Jestliže dozorčí rada prodlouží lhůtu k sestavení účetní závěrky, prodlouží se i lhůta ke konání řádné valné hromady.

Ze **zisku společnosti** musí být dotován **rezervní fond** 5 % ročního zisku, dokud jeho výše nedosáhne 10 % základního jmění. Stanovy mohou určit vyšší hranici povinného rezervního fondu. Povinný rezervní fond může sloužit jen k úhradě bilanční ztráty.

Účetní závěrka s ověřením, se zprávou o majetkové a finanční situaci společnosti, se zprávou dozorčí rady a s návrhem na rozdělení zisku a zpravidla také s protokolem o konání řádné valné hromady se neprodleně zašlou **firemnímu rejstříku**.

Povinností představenstva je dále **uveřejnit** účetní závěrku s ověřením v úředním listě deníku Wiener Zeitung (případně podle stanov i v dalších věstnících). Bilance, účet zisku a ztráty a ověření se uveřejní v plném znění, z přílohy jen určité údaje. Tzv. malé akciové společnosti mohou v úředním věstníku uveřejnit pouze odkaz na firemní rejstřík, u kterého byly uloženy účetní závěrka a další výše uvedené dokumenty.

6. ZDANĚNÍ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ

6.1. Zdanění osobních společností

Osobní společnosti, jako veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, zapsané výdělečné společnosti a společnost občanského práva nejsou podle rakouského práva právníckými osobami ani samostatnými daňovými subjekty. Zisk osobních společností se rozdělí mezi společníky v poměru jejich podílů a každý společník je zdaněn samostatně se svým podílem na zisku společnosti. Společnost sama zdaněna není.

Společníci podléhají zdanění podle zákona o dani z příjmu (Einkommensteuer). Sazby daně jsou progresivní a stoupají od 10 % do 50 % z daňového základu, je-li společníkem fyzická osoba. Je-li společníkem právnícká osoba, činí sazba daně 30 %.

6.2. Zdanění právníckých osob

Právnícké osoby soukromého práva, jako **kapitálové společnosti** (akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným), výdělečná a hospodářská družstva, spořitelny, vzájemně pojišťovací a jiné spolky podléhají **dani právníckých osob** (Körperschaftsteuer). Této dani podléhají také živnostenské podniky veřejnoprávních korporací, jakož i sdružení osob bez právní subjektivity, ústavy, nadace a jiné účelové jmění.

Kapitálové společnosti podléhají zdanění se svými veškerými příjmy z rakouských i zahraničních zdrojů, jestliže sídlo společnosti nebo místo obchodního vedení je v Rakousku. Jestliže společnost nemá sídlo ani místo obchodního vedení v Rakousku, podléhá jen zdanění se svými příjmy, jejichž zdroj je v Rakousku.

Zdanitelnými příjmy jsou příjmy definované v zákoně o dani z příjmu (Einkommensteuer). Jsou to: příjmy ze zemědělského a lesního hospodářství, ze samostatné práce, z živnosti, z nesamostatné práce, z kapitá-

lového majetku, z pronájmu a pachtu a z taxativně vypočtených jiných příjmů.

Základem daně jsou výše uvedené příjmy po odečtení nákladů vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení a po odečtení zvláštních odčitatelných položek.

Při stanovení základu daně se postupuje podle ustanovení zákona o dani z příjmu o oceňování a podle ustanovení obchodního zákoníku o bilancování a oceňování. **Obchodní bilance** je povinnou přílohou k přiznání k dani. Kapitálové společnosti jsou „kupci“ ze zákona a jsou proto povinny sestavit obchodní bilanci, i když ve skutečnosti neprovozují živnostenský podnik.

Zdanění podléhá veškerý **zisk kapitálových společností** bez ohledu na to, zda byl rozdělen společníkům či nikoli. Na druhé straně zvýšení základního jmění společnosti vklady společníků nepodléhá dani.

Daňové důsledky však má tzv. **skrytá výplata dividendy a skrytý vklad do společnosti**. Jestliže společnost účtuje společníku za své plnění nepřiměřeně nízkou částku nebo jestliže společník účtuje za své plnění společnosti nepřiměřeně vysokou částku, je rozdíl mezi částkou přiměřenou a nepřiměřenou **skrytou výplatou dividendy (zisku)**. Tento rozdíl nemůže daňově snížit zisk společnosti a u společníka se zdaní jako přijatý podíl na zisku.

Jestliže společnost poskytuje společníku plnění za nepřiměřeně vysokou cenu nebo společník poskytuje společnosti plnění za nepřiměřeně nízkou cenu, považuje se rozdíl mezi přiměřenou a nepřiměřenou cenou za **vklad společníka** do společnosti, který nezvyšuje zdanitelný příjem společnosti, a u společníka nemůže tento rozdíl snížit jeho daňový základ.

Příjemcem skryté výplaty dividendy může být zpravidla jen společník (nebo osoba mu blízká) nebo osoba, která má rozhodující vliv na společnost.

Podíl na zisku, který je vyplácen kapitálovou společností po zdanění společníku, který je fyzickou osobou, je **zdaněn v ruce společníka podruhé**. Jestliže však společníkem kapitálové společnosti je jiná kapitálová společnost, která podléhá v Rakousku neomezené daňové povinnosti (protože v Rakousku má své sídlo nebo místo vedení), jsou přijaté dividendy (podíl na zisku) u přijímající společnosti od **daně osvobozeny** (tzv. Schachtelprivileg).

Jestliže zahraniční dceřinná společnost vyplácí podíl na zisku své rakouské mateřské společnosti, je rakouská mateřská společnost osvobozena od daně z přijatého podílu na zisku, jestliže její účast na zahraniční dceřinné společnosti je vyšší než 25 % a jestliže tato účast trvá déle než 12 měsíců. Jestliže však hlavním předmětem podnikání zahraniční dce-

řinné společnosti je správa cenných papírů (dluhopisů), která představuje více než 25 % celého objemu činnosti, výše uvedené osvobození mateřské společnosti od daně neplatí. Smyslem tohoto ustanovení je, aby rakouské společnosti nepřeváděly své cenné papíry na své dceřinné společnosti mající sídlo ve státech s nízkým nebo žádným zdaněním dividend a úroků (daňový ráj).

Zisky a ztráty rakouských dceřinných společností mohou být pro účely zdanění sečteny se zisky a ztrátami jejich rakouských mateřských společností s podmínkou, že dceřinná společnost je po finanční, hospodářské a organizační stránce začleněna do mateřského podniku a že obě společnosti spolu sjednaly smlouvu o sloučení svých ztrát a zisků a to nejméně na dobu pěti let. Finanční začlenění znamená podle judikatury nejméně 75% majetkovou účast, hospodářské začlenění znamená úzkou hospodářskou spolupráci, organizační začlenění znamená, že orgány obou společností jsou nejméně z části shodné.

Kapitálové společnosti mohou od daňového základu odečítat vyplácené renty a výdaje spojené s trvalými břemeny, částky placené daňovým poradcům, náklady na výzkum, daň z majetku a dávku nahrazující u právnických osob dědickou daň. **Ztráty** mohou být **kompenzovány se zisky dalších sedm let** za předpokladu řádného vedení účetnictví. Zpětný převod ztrát (kompensace se zisky minulých období) není možný.

Určitá vydání nemohou být odečtena od daňového základu např. reprezentační výdaje, nepřiměřeně vysoké náklady, poskytování úplatků, zaplacená vlastní daň z příjmu a výdaje, které bezprostředně souvisí hospodářsky s nezdanitelnými příjmy. Od daňového základu může být odečtena jen polovina odměn placených členům dozorčí rady.

Sazba daně z příjmu právnických osob činí 30 %.

6.3. Živnostenská daň

Živnostenská daň je druhou daní ze zisku, kterou platí kapitálové společnosti. Zatím co fyzické osoby a osobní společnosti podléhají živnostenské dani jen v případě, že provozují živnost, podléhají kapitálové společnosti živnostenské dani bez ohledu na svoji skutečnou činnost. Jestliže kapitálová společnost má více podniků (provozoven), jsou všechny zdaněny společně, tj. zisky a ztráty těchto podniků (provozoven) se vyrovnají.

Společně s živnostenskou daní se vybírá přírážka (příspěvek) pro komoru živnostenského hospodářství. Celková výše živnostenské daně a přírážky činí průměrně 14 % ze zisku. Živnostenská daň je odčitatelným výdajem od základu pro daň z příjmu (ze zisku).

6.4. Daň z majetku

Kapitálové společnosti se sídlem nebo místem vedení v Rakousku podléhají dani z majetku neomezeně (se svým veškerým tuzemským i zahraničním majetkem po odečtení závazků). Dani je podroben majetek, jestliže jeho cena činí nejméně 1 milion šil. u akciové společnosti nebo 500 000 šil. u společnosti s ručením omezeným.

Kapitálové společnosti, které nemají v Rakousku sídlo ani místo vedení, podléhají dani jen se svým majetkem umístěným v Rakousku.

Daň z majetku činí 1 % ročně.

6.5. Náhradní dávka za dědickou daň

Právnícké osoby podléhají zvláštní dávce, která má být náhradou za dědickou daň, které podléhají fyzické osoby v každé generaci. Jestliže však jsou společníky právnícké osoby fyzické osoby, které se podílejí na kapitálové společnosti a jejichž bydliště nebo obvyklý pobyt je v Rakousku, je tato kapitálová společnost osvobozena od povinnosti platit tuto náhradní dávku.

Náhradní dávka se vyměřuje ze stejného základu jako daň z majetku a její sazba činí 0,5 %.

6.6. Daň ze společenských podílů, daň z burzovních obrátů, daň z cenných papírů a převodní poplatek

První nabytí společenských podílů (akcií nebo podílů na společnosti s ručením omezeným) při založení kapitálové společnosti podléhá dani ve výši 2 %.

Založení výdělečného nebo hospodářského družstva příp. první nabytí družstevních podílů podléhá 1 % poplatku.

Další převod podílů na kapitálové společnosti podléhá **dani z burzovních obrátů**, která činí 1,5 promile u akcií a 5 promile u podílů na společnosti s ručením omezeným. Této dani podléhají nejen prodeje na burze, ale i převody společenských podílů mimo burzu. Dani podléhají i převody podílů na zahraničních kapitálových společnostech, jestliže obchod byl uzavřen v Rakousku nebo se na něm podílel jeden tuzemec (jehož sídlo, bydliště nebo obvyklý pobyt je v Rakousku).

První tuzemský obrat v cenných papírech, v nichž jsou vtělena společenská práva na zahraničních kapitálových společnostech, podléhá 2 % dani z cenných papírů.

Převod podílů na společnosti s ručením omezeným podléhá kromě daně z burzovních obrátů také 2 % **převodnímu poplatku**.

Převzetí podílu na družstvu podléhá 1 % poplatku z ceny podílu.

6.7. Daň z převodu nemovitostí

Smluvní převod vlastnického práva k nemovitosti podléhá dani z převodu nemovitostí (Grunderwerbsteuer). Sazba daně pro kapitálové společnosti činí 3,5 % z ceny nemovitosti. Hypotéky převzaté kupujícím zvyšují základ daně. Daň z převodu nemovitostí je vlastně náhradou za daň z obrátu. Dani z převodu nemovitostí podléhají také budovy vystavěné na cizím pozemku (superädifikáty).

7. PRAMENY

Weilinger Arthur, Handelsrecht

Capelle K. H., Handelsrecht

Weilinger Arthur, Gesellschaft mit beschränkter Haftung

Feyl P., Herbst Ch., Schima Georg, Das Recht der Aktiengesellschaft

Rief R., Die Kapitalgesellschaften im Steuerrecht

Titz Ch., Steuerrecht

Loukota H., Nolz W., Wiesner W., Österreichs Steuern

Aktiengesetz

Gesetz über die Gesellschaften mit beschränkter Haftung

Steuerreform 1989.

JAN ALEŠ

ÖSTERREICHISCHES RECHT DER HANDELSGESELLSCHAFTEN

Resumé

Die österreichische Republik ist ein Staat mit offener Marktökonomik. Die Staatspolitik des freien wirtschaftlichen Wettbewerbs, gleiche Bedingungen für in- und ausländische Investoren, breiter Raum für die Wirkung des Marktmechanismus, stabile politische Verhältnisse und ein hohes Niveau der Legislative sowie der Rechtskultur bildeten solche Bedingungen, die es Österreich ermöglicht haben, sich zu den Staaten mit der dynamischsten Entwicklung der Ökonomik in Europa einzugliedern.

Das Handelsrecht und das Recht der Handelsgesellschaften sind für gutes Funktionieren der Marktwirtschaft zweifellos von großer Bedeutung. Die entsprechenden österreichischen Gesetze werden stets durch zahlreiche Novellen vervollkommenet, mit denen die Legislative auf die sich ändernden ökonomischen Bedingungen flexibel reagiert. Sehr wichtig für die österreichische Rechtspraxis sind das schnelle Erlassen der geltenden Gesetze nach den durchgeführten Änderungen, durchgearbeitete Kommentare, Studien und Lehrbücher sowie praktische Handbücher für die Unternehmer.

Die österreichische Organisation für postgraduale Rechtsausbildung Juristenforum Mitteleuropa veranstaltete in den Jahren 1991 und 1992 gemeinsam mit dem Europarat, dem Bundesministerium für Justiz, der Arbeitsgemeinschaft der Donauländer und der

Wissenschaftlichen Landesakademie für Niederösterreich in Krems und in Wien einige auf das Recht der Handelsgesellschaften orientierte Seminare für die Experten der postkommunistischen Länder der Mittel- und Osteuropa. In den Seminaren hielten Vorträge Professoren der Wiener Universität sowie andere Juristen aus der Theorie und Praxis, und dank ihnen hatten die Seminare ein ausgezeichnetes Niveau.

Die Studie von Doz. Aleš befaßt sich mit den wichtigsten Grundsätzen der österreichischen Rechtsregelung der Gesellschaften, die im Wirtschaftsleben von der größten Bedeutung sind. Das österreichische Recht regelt ähnliche Typen von Gesellschaften wie das Recht der Tschechischen Republik. Es bestehen jedoch viele Unterschiede zwischen den beiden Rechtsregelungen. Nur als Beispiel führen wir an, daß die offene Handelsgesellschaft und die Kommanditgesellschaft in Österreich als juristische Personen nicht angesehen werden, auch wenn sie im eigenen Namen Rechte erwerben und Verpflichtungen annehmen, beim Gericht klagen und verklagt werden können, die Aktiengesellschaft und die Gesellschaft mit beschränkter Haftung können nach dem österreichischen Recht von mindestens zwei Gründern gegründet werden, auch wenn sie sich später in eine Gesellschaft mit einem einzigen Aktionär oder Gesellschafter umwandeln können.

Die häufigste Form der Handelsgesellschaft ist in Österreich die Gesellschaft mit beschränkter Haftung. In den letzten Jahren wird jedoch immer beliebter eine gemischte Gesellschaft aus der Kommanditgesellschaft und der Gesellschaft mit beschränkter Haftung und zwar in der Form, daß Komplementär der Kommanditgesellschaft die Gesellschaft mit beschränkter Haftung ist, und die Kommanditisten in der Regel die Gesellschafter der Gesellschaft mit beschränkter Haftung sind.

In Zusammenhang mit der Entwicklung der Marktwirtschaft in der Tschechischen Republik und mit der Annäherung der Rechtsordnungen hinsichtlich der Anschließung und späterer Mitgliedschaft in den Europäischen Gemeinschaften bedeutet das österreichische Recht der Handelsgesellschaften einen interessanten Anlaß für die künftigen legislativen Arbeiten in der Tschechischen Republik.